

**PODLASKI URZĄD WOJEWÓDZKI
w BIAŁYMSTOKU
15-213 Białystok, ul. Mickiewicza 3**

PS-V.9421.1.1.2024.JG

**PROCEDURA TWORZENIA, ORGANIZOWANIA I FINANSOWANIA
ŚRODOWISKOWEGO DOMU SAMOPOMOCY**

Środowiskowy dom samopomocy zgodnie z art. 51a ustawy o pomocy społecznej, jest ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

Prowadzenie środowiskowych domów samopomocy jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez jednostki samorządu terytorialnego (typu gminnego i powiatowego).

Środowiskowe domy samopomocy działają na podstawie:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.),
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2022 r., poz. 2123 ze zm.),
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. 2020 r., poz. 249).

Zgodnie z art. 25 ustawy o pomocy społecznej organy samorządu terytorialnego mogą zlecać organizacjom pozarządowym lub innym podmiotom prowadzenie środowiskowego domu samopomocy, udzielając dotacji na finansowanie jego prowadzenia.

Tworzenie nowego środowiskowego domu samopomocy

Działania gminy/powiatu przed podjęciem decyzji o utworzeniu środowiskowego domu samopomocy:

- sporządzenie diagnozy potrzeb i sytuacji społecznej gminy/powiatu w zakresie występujących na jej terenie problemów, w tym liczby osób z zaburzeniami psychicznymi i ich potrzeb. Sporządzona diagnoza jest na podstawie danych pochodzących z różnych źródeł w tym danych ośrodka pomocy społecznej, danych medycznych, danych powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności, powiatowych urzędów pracy, lokalnych poradni zdrowia psychicznego, poradni psychologiczno-pedagogicznych, a także placówek oświatowych,
- uwzględnienie w Gminnej/Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych utworzenia ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- pozyskanie lokalu, w którym zlokalizowany będzie środowiskowy dom samopomocy,
- sporządzenie analizy zasobów kadrowych.

I. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej informuje Wojewodę o zaplanowanej w budżecie państwa na dany rok budżetowy rezerwie celowej na zadania związane z rozwojem sieci ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym na uruchomienie nowych miejsc.

II. Wydział Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego informuje jednostki samorządu terytorialnego o możliwości ubiegania się o środki z ww. rezerwy celowej i możliwości złożenia stosownego wniosku wraz z uzasadnieniem.

III. W przypadku, gdy prowadzenie środowiskowego domu samopomocy planowane jest jako zlecone w drodze konkursu organizacji pozarządowej, wniosek o utworzenie środowiskowego domu samopomocy również składa gmina lub powiat. Wniosek podpisuje wójt, burmistrz, prezydent lub starosta.

Wniosek powinien zawierać:

- 1) opis zadania wraz z diagnozą potrzeb w zakresie pomocy społecznej potwierdzający zasadność utworzenia nowego środowiskowego domu samopomocy,
- 2) dokumentację dotyczącą organizacji i funkcjonowania placówki, zawierającą w szczególności:
 - a) projekt statutu i regulaminu organizacyjnego środowiskowego domu samopomocy,
 - b) proponowane formy terapii i zajęć,
 - c) planowaną strukturę zatrudnienia z podaniem kwalifikacji wymaganych na danym stanowisku,
- 3) tytuł prawny do nieruchomości, na której będzie zlokalizowany środowiskowy dom samopomocy (określenie, czyją własnością jest budynek i na podstawie jakiego tytułu prawnego będzie użytkowana nieruchomość – umowa użyczenia, dzierżawy itp.),
- 4) dokładny opis bazy lokalowej z podaniem powierzchni ogólnej i użytkowej, wykazem i usytuowaniem poszczególnych pomieszczeń, z których będą korzystać uczestnicy, stan techniczny i wyposażenie obiektu dla potrzeb realizacji zadania,
- 5) koszt realizacji zadania z podziałem na grupy wydatków (zarówno w przypadku prac remontowych jak i inwestycji budowlanej – program inwestycji opracowany zgodnie z § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa (Dz. U. Nr 238, poz. 1579),
- 6) zestawienie kosztów wyposażenia poszczególnych pracowni terapeutycznych, rodzaje pracowni i wymagany sprzęt,
- 7) kwotę dotacji o jaką ubiega się organ wnioskujący z podziałem na rodzaje kosztów i harmonogram uruchomienia środowiskowego domu samopomocy,
- 8) informację o uwzględnieniu w Gminnej/Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych utworzenia ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz diagnozę sporządzoną na podstawie danych pochodzących z różnych źródeł w tym danych ośrodka pomocy społecznej, danych medycznych, danych powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności, powiatowych urzędów pracy, lokalnych poradni zdrowia psychicznego, poradni psychologiczno-pedagogicznych, a także placówek oświatowych.

IV. Analiza złożonych wniosków dokonywana jest z uwzględnieniem:

- priorytetów określonych przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na dany rok,
- analizy stanu i skuteczności pomocy społecznej w województwie podlaskim,
- Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2030.

Po analizie złożonej dokumentacji – zgodnie z „Kartą oceny formalnej wniosków” stanowiącą załącznik do niniejszej procedury, w przypadku ich akceptacji, Wojewoda zgłasza zapotrzebowanie do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

V. Po pozytywnej decyzji Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Wojewoda występuje do Ministra Finansów z wnioskiem o zwiększenie z rezerwy celowej budżetu

państwa planu wydatków budżetowych na zadania związane z rozwojem sieci ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

VI. Minister właściwy do spraw finansów publicznych informuje o przyznaniu środków z rezerwy celowej.

VII. Wojewoda dokonuje podziału środków budżetu państwa na poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie złożonych wniosków gmin i powiatów.

Uruchomianie nowych miejsc w istniejących środowiskowych domach samopomocy

I. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej informuje Wojewodę Podlaskiego o zaplanowanej w budżecie państwa na dany rok budżetowy rezerwie celowej budżetu państwa na zadania związane z rozwojem sieci ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym na uruchomienie nowych miejsc.

II. Wydział Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego informuje jednostki samorządu terytorialnego o możliwości ubiegania się o środki z ww. rezerwy celowej i możliwości złożenia stosownego wniosku wraz z uzasadnieniem uwzględniającym głównie:

- a) wnioskowaną liczbę nowych miejsc i czas ich uruchomienia,
- b) aktualną liczbę uczestników środowiskowego domu samopomocy,
- c) liczbę osób oczekujących na przyjęcie do placówki,
- d) uzasadnienie potrzeby zwiększenia liczby miejsc,
- e) informacje dotyczące spełniania standardów w zakresie powierzchni użytkowej i wskaźnika zatrudnienia.

Wniosek odpowiednio podpisuje wójt, burmistrz, prezydent lub starosta.

III. Po dokonaniu analizy i weryfikacji wniosków złożonych przez jednostki samorządu terytorialnego zgodnie z „Kartą oceny formalnej wniosków” stanowiącą załącznik do niniejszej procedury, Wojewoda zgłasza zapotrzebowanie do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

IV. Po pozytywnej decyzji Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Wojewoda występuje do Ministra Finansów z wnioskiem o zwiększenie z rezerwy celowej budżetu państwa planu wydatków budżetowych na zadania związane z rozwojem sieci ośrodków wsparcia, tj. środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym na utworzenie nowych miejsc.

V. Minister właściwy do spraw finansów publicznych informuje o przyznaniu środków z rezerwy celowej.

VI. Wojewoda dokonuje podziału środków budżetu państwa na poszczególne jednostki samorządu terytorialnego w oparciu o wnioski gmin i powiatów.

Zasady finansowania środowiskowych domów samopomocy

Wojewoda Podlaski przekazuje jednostce samorządu terytorialnego prowadzącej środowiskowy dom samopomocy lub zlecającej jego prowadzenie podmiotowi uprawnionemu w rozumieniu art. 25 ustawy o pomocy społecznej, środki finansowe na bieżące koszty jego utrzymania.

Zgodnie z art. 51c ust. 2 ustawy o pomocy społecznej comiesięczną dotacją z budżetu państwa na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi ustala Wojewoda, jako iloczyn liczby osób korzystających z usług ośrodka oraz średniej miesięcznej wojewódzkiej kwoty dotacji na jednego uczestnika.

Miesięczna kwota dotacji dla środowiskowego domu samopomocy nie może być wyższa niż dotacja wyliczona wg ilości miejsc statutowych. Dotacja przekazywana jest w oparciu o liczbę wykorzystywanych miejsc, a nie w oparciu o liczbę wydanych decyzji.

W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności uczestnika w danym miesiącu, trwającej powyżej 10 dni roboczych i nie skierowaniu na to miejsce innego uczestnika, nastąpi zmniejszenie dotacji o 50%.

W przypadku przyjęć w ciągu miesiąca (okres powyżej 10 dni roboczych) nowych uczestników, należy wystąpić z wnioskiem o dodatkowe uruchomienie środków, z podaniem uzasadnienia.

Należy wykorzystywać, wynikającą z § 7 ust. 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy, możliwość kierowania na miejsce osób o częstych nieobecnościach kolejnych osób (w liczbie nieprzekraczającej liczby uczestników o częstych nieobecnościach).

W przypadku, gdy otrzymane środki finansowe niewykorzystane zostały z uwagi na mniejszą niż zakładano liczbę uczestników w danym miesiącu, zapotrzebowanie na kolejny miesiąc należy odpowiednio pomniejszyć.

Zgodnie z art. 51c ust. 3 ustawy o pomocy społecznej Wojewoda corocznie ustala średnią miesięczną wojewódzką kwotę dotacji na jednego uczestnika ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym dla środowiskowych domów samopomocy.

Średnia miesięczna wojewódzka kwota dotacji na 1 uczestnika w środowiskowym domu samopomocy w 2024 r. wynosi 2 250,40 zł.

Miesięczna kwota dotacji na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia ośrodków wsparcia może być zwiększona nie więcej niż o 20% w zależności od liczby uczestników oraz zakresu, jakości i rodzaju świadczonych usług – zgodnie z art. 51c ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Warunkiem zwiększenia dotacji jest możliwość sfinansowania ww. kwoty w ramach posiadanych wolnych środków w budżecie Wojewody.

Średnia miesięczna wojewódzka kwota dotacji na 1 uczestnika może być zwiększona, nie więcej niż o 30%, na uczestników z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu, którzy posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji – zgodnie z art. 51c ust. 5 ustawy o pomocy społecznej. W 2024 roku kwota ta wynosi 675,12 zł.

Wojewoda wyraża zgodę na zwiększenie miesięcznej kwoty dotacji i informuje jednostki samorządu terytorialnego o podjętej decyzji.

Nadzór i kontrola

Wojewoda Podlaski sprawuje nadzór i kontrolę przez uprawnionych pracowników Wydziału Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. 2020 r., poz. 2285)

Inne akty prawne:

1. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2023 r. poz. 571 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1270 ze zm.).

3. Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1605 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2023 r. poz. 682, ze zm.).
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa (Dz. U. Nr 238, poz. 1579).
6. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. 2020 r., poz. 249).

Z-ca Dyrektora Wydziału
Polityki Społecznej

Mieczysława Nartowicz

Zał. Karta oceny formalnej wniosków w zakresie przyznania dotacji na zadania związane z rozwojem sieci ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w roku